



VR 20.05.22 - SINT-QUINTINUSKATHEDRAAL HASSELT

VLAAMS RADIOKOOR & IL GARDELLINO

Dixit Dominus van Händel

Bart Van Reyn, dirigent
Deborah Cachet, sopraan
Rachel Redmond, sopraan
Sophie Rennert, mezzosopraan



CCHA.BE

VR 20.05.22 - SINT-QUINTINUSKATHEDRAAL HASSELT

VLAAMS RADIOKOOR & IL GARDELLINO

Dixit Dominus van Händel

Bart Van Reyn, dirigent

Deborah Cachet, sopraan

Rachel Redmond, sopraan

Sophie Rennert, mezzosopraan

PROGRAMMA

Georg Friedrich Händel

Laudate pueri Dominum, HWV 237

Coro e Soprano: Laudate pueri

Soprano: Sit nomen Domini

Coro e Soprano: A solis ortu

Soprano: Excelsus super omnes

Coro: Quis sicut Dominus

Soprano: Suscitans a terra

Soprano: Qui habitare facit

Coro e Soprano: Gloria Patri

Giovanni Battista Ferrandini

Il Pianto di Maria "Giunta l'ora fatal"

Recitativo: Giunta L'ora Fatal

Cavatina: Se D'un Dio Fui Fatta Madre

Recitativo: Ah Me Infelice!

Cavatina Da Capo: Se D'un Dio Fui Fatta Madre

Recitativo: Ahimè Ch'Egli Già Esclama Ad Alta Voce

Aria: Sventurati Miei Sospiri

Recitativo: Sì Disse la Gran Madre

Aria: Pari All'amor Immenso

Recitativo: or Se Per Grande Orrore Tremo la Terra

Georg Friedrich Händel

Dixit Dominus, HWV 232

Coro: Dixit Dominus

Aria: Virgam virtutis tuae (Alto)

Aria: Tecum principium in die virtutis (Soprano)

Coro: Juravit Dominus

Coro: Tu es sacerdos in aeternum

Soli e Coro: Dominus a dextris tuis

Soli e Coro: De torrente in via bibet

Coro: Gloria Patri, et Filio

Er is geen pauze.

CONTEXT EN HISTORISCHE DUIDING VAN HET PROGRAMMA

In 1707 komt Händel aan in Rome, waar hij meteen grote indruk maakt met een reeks Vespers voor soli, koor en orkest - waaronder *Dixit Dominus* en *Laudate pueri Dominum*. De jeugdige, kleurrijke felheid (Händel was slechts 22 jaar) waarmee hij vooral in *Dixit Dominus* uitpakt, sleept de luisteraar mee in een spiraal van geweld en tegelijk bloedmooie verstillings.

In de herfst van 1706 vertrok de jonge Händel vanuit Hamburg naar het mekka van de muziek in de vroege 18^{de} eeuw: Italië. Hij zou er drie jaar lang rondreizen, en zijn verblijf in bruisende en inspirerende steden als Firenze, Venetië en Rome maakte er een erg vruchtbare muzikale studiereis van.

Händel kwam immers in contact met de grote componisten uit die tijd, zoals Arcangelo Corelli en vader en zoon Scarlatti, en maakte zich uit eerste hand de geheimen van de Italiaanse barokmuziek eigen. Lang werd gedacht dat de *cantate Il pianto di Maria* ook van Händel was, tot in de jaren '90 bleek dat ze uit de pen van Giovanni Battista Ferrandini kwam. Hij laat Maria haar zoon aan het graf, bewenen in een exuberante barokke stijl.

Deze Italiaanse componist werkte lange tijd in het zuiden van Duitsland, tot hij van zijn pensioen mocht gaan genieten in Padua (waar hij overigens bezoek kreeg van Leopold en Wolfgang Amadeus Mozart). In deze cantate uit 1739 voor mezzosopraan en strijkers beweent Maria haar zoon aan het graf, in een exuberante barokke stijl: rond de zanglijnen van een ontwapenende eenvoud vlechten de strijkers met dissonanten een pakkend geheel.

Dixit Dominus is een productie van het Vlaams Radiokoor in de Ars Perfecta-reeks

Het Radiokoor verdiept zich samen met muziekdirecteur Bart Van Reyn en ensemble Il Gardellino in de oude muziek: de Ars Perfecta, geraffineerde fijnproeverskunst tussen mystiek en drama.

PROGRAMMATOELICHTING

Doorheen zijn carrière bleek Georg Friedrich Händel (1685-1759) een fijne neus te hebben voor het leggen van de juiste contacten. Zijn talent bracht hem als jongeman van zijn Duitse geboortestad Halle naar Hamburg, een welvarende en bloeiende stad, waar hij enkele succesvolle opera's creëerde. Aangespoord door prins Ferdinando de Medici reisde hij niet veel later – vermoedelijk in de zomer van 1706 – naar Italië, de bakermat van de opera. Hij zou er vier jaar verblijven. Begin 1707 kwam hij aan in Rome, waar hij meteen grote indruk maakt met een reeks psalmen voor soli, koor en orkest, waaronder *Dixit Dominus* en *Laudate pueri*. Lang werd gedacht dat de *cantate Il pianto di Maria* ook van zijn hand was, tot uit vrij recent onderzoek bleek dat ze uit de pen van de Italiaanse componist Giovanni Battista Ferrandini (1710-1791) kwam.

Psalmen voor de vesperliturgie

In Rome, een stad met een rijke concerttraditie in zowel de adellijke als geestelijke middens, maakte Händel al bij aankomst in januari 1707 grote indruk. Zo blijkt uit een dagboeknotitie van ene Francesco Valesio: "*Er is in de stad een man uit Saksen aangekomen, een uitstekende klavecimbelspeler en componist, die vandaag zijn vaardigheid demonstreerde op het orgel van de kerk van San Giovanni, tot verbazing van alle aanwezigen.*" Händel werkte zich snel op in de hogere kringen van zowel de adel als de kerk, en reeg zo de ene opdracht aan de andere.

Later dat jaar verzocht kardinaal Carlo Colonna hem een reeks werken op Latijnse teksten te schrijven voor de Karmelietvespers ter ere van het feest van de heilige Madonna del Carmin, patrones van de Karmelieten in de beroemde Santa Maria di Monte Santo-kerk. Zo zagen onder meer de psalmen *Dixit Dominus* HWV 232, *Laudate pueri* HWV 237 (waarvan hij in Hamburg al een eerste versie schreef) en *Nisi Dominus* HWV 238 het licht. Met het meesterwerk *Dixit Dominus* toonde Händel aan dat hij de Italiaanse stijl en de techniek van het contrapunt perfect onder de knie had. De protestante componist voorzag de katholieke Latijnse tekst van melodieën die het triomfantelijke karakter ervan benadrukken: de schitterende

klankkleur, de vocale virtuositeit, de uitgestrekte structuur, de voorstuwende energie; Händel kon zo de concurrentie met Vivaldi aan. De lyrische aria's, de dramatische refreinen, de contrapuntische inventiviteit en de indrukwekkende effecten evenaren de stijl die Händels werk tientallen jaren later zou typeren.

De psalm *Dixit Dominus* is geschreven voor solisten, vijfdelig koor, strijkorkest en basso continuo. Het is een bijzonder virtuoos werk, met hoge eisen voor zowel de musici als de zangers. Händel vatte het werk op als een religieuze cantate in acht bewegingen met toevoeging van een kleine doxologie. Zowel in de openingsbeweging als in het slotdeel, en heel toepasselijk op de woorden "*as it was in the beginning*", klinkt een aangehouden cantus firmus. Daartussen maakt Händel afwisselend gebruik van het koor en de solisten, die emotioneel geladen passages uit de Vulgaatpsalm 109 zingen. De tekst, die overigens erg populair was ten tijde van Händel, beeldt Christus af als een profeet, priester en koning van alle volkeren en naties.

Aan het einde van de achttiende eeuw raakte *Dixit Dominus* in de vergetelheid, waarschijnlijk omdat Latijns gezongen werken minder populair waren in het Engeland waar Händel vanaf 1710 verbleef. Pas na 1952 zou het werk opnieuw worden uitgevoerd.

Il Pianto di Maria

Giovanni Battista Ferrandini werd geboren in Venetië, maar verhuisde al snel naar het Beierse Hof in München. Hij maakte er furore als operacomponist, en ontving er enkele prestigieuze compositieopdrachten, waaronder het schrijven van de muziek voor de kroning van keizer Karel VII in 1742 en het componeren van de opera *Catone in Utica* voor de opening van het Residenztheater in München in 1753. Enkele jaren later keerde hij terug naar zijn geboorteland en trok zich terug in Padua. Hij kreeg er in 1771 nog bezoek van Wolfgang Amadeus Mozart en diens vader Leopold, die zijn werk erg bewonderden. Kort voor zijn dood keerde hij terug naar München.

Ferrandini's oeuvre omvat, naast verschillende opera's, cantates en aria's, ook instrumentale werken die in Amsterdam en Parijs werden uitgegeven. De geestelijke cantate *Il Pianto di Maria* uit 1739 werd lange tijd aan Händel toegedicht, maar uit onderzoek uit de jaren '90 blijkt dat Ferrandini hoogstwaarschijnlijk de rechtmatige auteur is. In deze uitgebreide cantate voor mezzosopraan en strijkers beweent Maria haar zoon aan het graf. Anders dan vroegere klaagzangen die gebaseerd zijn op de middeleeuwse tekst *Stabat Mater*, vertrekt dit werk vanuit de gevoelswereld van Maria zelf, die in de eerste persoon haar lijden uitdrukt. Enkel in het eerste en laatste deel is een verteller aan het woord, die het verhaal inleidt en aan het einde overschouwt. Het is een dramatisch werk, waarin recitatieven en aria's elkaar afwisselen. Ferrandini zet krachtige dissonanten, chromatiek en contrasten in ritme en melodie in om het aangrijpende van de situatie in de verf te zetten. Als operacomponist wist hij dan ook welke registers open te trekken om een gevoelige snaar te raken.

TOELICHTING DOOR AURÉLIE WALSCHAERT

BART VAN REYN

Bart Van Reyn is sinds seizoen 19-20 muziekdirecteur van het Vlaams Radiokoor. Zijn dynamische aanpak, doorgedreven kennis van het repertoire en grote passie voor het métier sluiten perfect aan bij DNA van het Radiokoor. Samen zullen ze het rijke vocale verleden eren en levend houden door vandaag te werken aan de geschiedenis van morgen: als radar voor nieuwe muzikale en maatschappelijke tendensen, als bewaarder en behoeder van ons vocale erfgoed.

Bart Van Reyn voelt zich thuis in een breed repertoire: van barok tot hedendaags, en zowel in oratorium, opera, orkestliederen als in a capella muziek – met de stem als rode draad. Sinds 2016 is Bart chef-dirigent van het Deens National Radio Koor, en vanaf seizoen 2021-22 is hij vaste gastdirigent van Anima Eterna. Daarnaast wordt Bart regelmatig gevraagd voor producties met internationaal gerenommeerde koren zoals het Nederlands Kamerkoor, Cappella

Amsterdam, Groot Omroepkoor, MDR Rundfunkchor Leipzig, SWR Vokalensemble Stuttgart, NDR Chor Hamburg, Rundfunkchor Berlin, DR Vokalensemble, Nederlandse Bachvereniging, Collegium Vocale Gent en de BBC Singers.

Bart is ook oprichter en bezieler van Octopus, een flexibel koor van 24 tot 80 semi-professionele en professionele zangers, en van Le Concert d'Anvers, een periodeorkest dat focust op repertoire uit de 18^{de} en vroege 19^{de} eeuw. Hun eerste Haydn cd op het label *Fuga Libera* oogstte internationaal veel lof. In hetzelfde jaar richtte Bart, uit voorliefde voor opera, samen met regisseur Korneel Hamers de reizende operacompanie The Ministry of Operatic Affairs op, bekend van de producties *Don Giovanni*, *Orfeo ed Euridice*, *Così fan tutte*, *Dido & Aeneas*, en *Acis & Galatea*.

Naast zijn vele en uiteenlopende vocale projecten, is Van Reyn ook een graag geziene gast bij grote en kleine instrumentale ensembles uit binnen- en buitenland, waaronder Antwerp Symphony Orchestra, Brussels Philharmonic, B'Rock, Anima Eterna, Casco Phil, Il Gardellino, NDR Radiophilharmonie, Brandenburger Symphoniker, Nederlands Kamerorkest en het Deens Nationaal Symfonieorkest. Zijn grote passie en kennis maken Bart tenslotte de ideale partner voor hedendaagse componisten: onder meer Steve Reich, Tan Dun, James MacMillan en Kaija Saariaho werkten met hem samen.

BARTVANREYN.COM

DEBORAH CACHET

De Belgische sopraan Deborah Cachet behaalde sinds de start van haar operacarrière finaleplekken en prijzen in diverse concoursen en werd onlangs uitgeroepen tot Klara Belofte van het jaar 2020. Ze kreeg onderwijs van onder meer Gerda Lombaerts, Dina Grossberger, Sasja Hunnago en Rosemary Joshua. Vandaag is ze lid van verschillende ensembles en nam ze reeds enkele albums op. Recent tourde ze door Europa met dirigent Paul Agnew in het kader van Académie Baroque d'Ambronay.

DEBORAHCACHET.COM



RACHEL REDMOND

De Schotse sopraan Rachel Redmond zong eerst in het Junior Chorus van het Royal Scottish National Orchestra voordat ze studeerde aan de Music School of Douglas Academy, de Guildhall School of Music and Drama en het Royal Conservatoire of Scotland (RCS), waar zij de Florence Veitch Ibler Prize voor oratorium uitvoeringen kreeg. Rachel begon haar carrière bij de prestigieuze Jardin des Voix, waar ze optrad met Les Arts Florissants onder leiding van William Christie en Paul Agnew. De internationale pers waaronder The Times omschrijft haar als een 'indrukwekkende zijdezachte sopraan'.

RACHELREDMONDSOPRANO.COM



SOPHIE RENNERT

De Oostenrijkse mezzosopraan Sophie Rennert begon aan haar vocale training met haar moeder, de sopraan en zanglerares Sigrid Rennert, vervolmaakte haar studies met onderscheiding aan de University of Music and Performing Arts Vienna en woonde masterclasses bij met Brigitte Fassbaender, Ann Murray, en Helmut Deutsch. Sophie werkte al samen met gerenommeerde dirigenten en orkesten, won onder andere de 2^{de} Prijs en de Publieksprijs van de zevende International Cesti Competition for Baroque Singing in Innsbruck 2016 en viel in de prijzen op de International Mozart Competition Salzburg.

ESTHERSCHOLLUM.AT



VLAAMS RADIOKOOR

Het Vlaams Radiokoor werd in 1937 als professioneel kamerkoor opgericht door de toenmalige openbare omroep (NIR). Vandaag is het Vlaams Radiokoor een referentie voor vocale muziek in Vlaanderen en Europa, en wordt het zowel in binnen- als in buitenland tot de top gerekend.

Sinds seizoen 19-20 is Bart Van Reyn de muzikdirecteur van het Radiokoor. De gedeelde passie voor hedendaags repertoire, het geloof in de stem als ultieme vertolker van onze emoties, en het streven om ons vocaal erfgoed toegankelijk te maken voor zangers en publiek zijn wat ensemble en dirigent verbindt.

Vanuit Studio 1 in Flagey (Brussel) werken de 32 zangers van het Vlaams Radiokoor aan een muzikaal project dat op drie grote pijlers gebouwd is. Eerst en vooral zijn er de Vocal Fabric producties – het laboratorium van het Radiokoor. Vocal Fabric brengt concerten die de grenzen van vocale muziek aftasten, confronterend, eigenzinnig en non-conformistisch. Met grote gastvrijheid en een intense beleving als leidraad brengen we de mensen op het podium en in de zaal samen: vocale harmonie is het bewijs dat mensen samen mooier zijn dan alleen.

Daarnaast werk het koor regelmatig samen met gerenommeerde binnen- en buitenlandse instrumentale ensembles zoals Brussels Philharmonic, het Orchestre de chambre de Paris, Les Siècles, het Radio Filharmonisch Orkest en het Koninklijk Concertgebouworkest. Zo bouwde het Radiokoor een steeds grotere aanwezigheid op verschillende internationale podia uit.

Tenslotte is en blijft het Vlaams Radiokoor een levend portaal voor repertoire, kennis, ervaring en stemmen. Het maakt ons vocaal erfgoed toegankelijk voor zangers en publiek, en investeert tegelijk in de creatie van nieuw stemwerk. Zo voedt het koor liefhebbers, amateurs en professionals met programma, techniek en expertise. Het Vlaams Radiokoor behoudt ook zijn unieke status van radiokoor:

een groot aantal concertproducties wordt opgenomen, waardoor het koor een unieke verzameling live-opnames heeft opgebouwd. Deze collectie wordt permanent aangevuld met een selectie studio-opnames, die samen het vocale erfgoed bewaren voor de toekomst. Het Vlaams Radiokoor is een instelling van de Vlaamse Gemeenschap.

VLAAMSRADIOKOOR.BE

IL GARDELLINO

De naam van het ensemble is ontleend aan Vivaldi's *concerto da camera "del Gardellino"*: het muzikaal portret van een virtuoze distelvink. In 1988 gingen hoboïst Marcel Ponsele en fluitist Jan De Winne van start met kamermuziekconcerten waarbij onder andere Marc Minkowski fagot speelde. Na enkele jaren vooral kamermuziekconcerten te hebben gegeven werden vanaf 1998 een vaste kern van vijf strijkers in 1998 toegevoegd om zo een veel groter repertoire te kunnen ontsluiten. In die jaren was radio Klara een stimulerende en projectondersteunende partner die ons de kans gaf door te groeien. Met de steun van de Vlaamse Gemeenschap werd il Gardellino vanaf 2000 een vaste waarde in het muzieklandschap, zowel in binnen- als buitenland.

Inhoudelijk is het ensemble als een actieve vulkaan: steeds herzien, steeds vernieuwend. Il Gardellino voert grondig onderzoek uit naar de historische achtergrond van de werken teneinde deze muziek van alle tijden stijlgetrouw voor het publiek van deze tijd te laten weerklinken. Op die manier heeft il Gardellino in de loop der jaren een heel eigen klankidoom ontwikkeld. De bewondering voor het oeuvre van Johann Sebastian Bach vormt de spil van il Gardellino's repertoire, maar het ensemble gaat de boeiende uitdaging aan de muziek van ten onrechte minder bekende componisten uit te voeren wat blijkt uit de vele cd-opnames en concerten met muziek van Eichner, Graun, Fasch, Janitsch, Stölzel en Heinichen.

Naargelang de noden van de muziek wordt de vaste kern van 8 musici wordt uitgebreid met zangers, extra blazers en strijkers. De musici zijn toonaangevende specialisten van de historische uitvoeringspraktijk en internationaal gewaardeerde vertolkers van barokmuziek: Marcel Ponseele [hobo], Jan De Winne [traverso], Ryo Terakado, Mayumi Hirasaki, Joanna Huszsca, François Fernandez [viool], Kaat De Cock en Ingrid Bourgeois [altviool], Emmanuel Balssa, Ira Givol en Ronan Kerno [cello], Vittorio Ghielmi [gamba], Alain Derijckere [fagot], Frank Coppieters en Korneel Lecompte [contrabas], Shalev Ad-El, Lorenzo Ghielmi en Bart Naessens [klavecimbel]. Het ensemble doet ook regelmatig een beroep op gerenommeerde solisten en werkt geregeld samen met andere topensembles zoals Cappella Amsterdam.

Il Gardellino geniet hoog aanzien zowel in eigen land als internationaal en het ensemble is aanwezig op de belangrijke muziekfestivals en podia in Europa (o.a. MA Festival Brugge, Gent Festival van Vlaanderen, Festival Oude muziek Utrecht, festivals in Praag, Innsbruck, Berlijn, Barcelona, e.a.), maar ook in Australië, Azië, de Verenigde Staten, Centraal- en Zuid-Amerika, Israël en Rusland. Het ensemble kan terugblikken op een rijke discografie, opgenomen voor Accent, Klara, Eufoda en Passacaille. Deze opnamen oogsten veel bijval bij pers en publiek en een groot aantal hiervan is door de internationale pers met prijzen als Diapason d'Or en Classica onderscheiden.

BEZETTING VLAAMS RADIO KOOR

sopraan Sarah Abrams, Annelies BuysSENS, Heleen Goeminne, Ana Escudero, Karen Lemaire, Kristien Nijs, Evi Roelants, Barbara Somers, Sarah Van Mol*, Lidwien Van Winckel & Nadia Voordeckers

alt Helena Bohuszewicz, Helen Cassano*, Eva Goudie-Falckenbach, Lieve Mertens, Sandra Paelinck & Noëlle Schepens

tenor Gunter Claessens, Paul Foubert, Ivan Goossens, Michiel Haspeslagh*, Paul Schils & Roel Willems

bas Alberto Martinez*, Marc Meersman, Paul Mertens, Philippe Souvague, Jan Van der Crabben & Harry Van der Kamp

* solo

BEZETTING IL GARDELLINO

eerste viool Laura Andriani, Joanna Huszcza, Michiyo Kondo, Jacek Kurzydło, Josephine Lanord, Madoka Nakamaru & Ortwin Lowyck

tweede viool Amaryllis Bartholomeus & Kaat De Cock

altviool Amaryllis Bartholomeus & Kaat De Cock

cello Bernard Woltèche, Phyllis Bartholomeus

contrabas Hen Goldsobel

klavecimbel Korneel Bernolet

orgel Beniamino Paganini

luit Giulio Quirici

hobo Stefaan Verdegem & Nele Vertommen

fagot Marine Falque-Vert

OM NAAR UIT TE KIJKEN

zo 29 mei 22 - 11 u - parketzaal

CROSSBONES TROMBONES

Een merkwaardige bezetting van maar liefst 5 trombones blaast je letterlijk van de sokken! Met een programma vol gloednieuwe composities, maar ook met jazzarrangementen van Toots Thielemans bewijst Crossbones Trombones dat de trombone zowel intiem en warm, maar ook heroïsch en groots kan klinken.

HET VOLLEDIGE PROGRAMMA OP [ccha.be](https://www.ccha.be)